

۱۵۴۴۱۰

شرح جامع حقوق تعهدات تطبیقی

دوره مدنی پیشرفته

جلد نخست

(مطالعه تطبیقی قانون مدنی ایران در قسمت حقوق تعهدات قوانین جدید حقوق فرانسه و آلمان و اصول حقوق قراردادهای اروپایی PECL - و قواعد چارچوب اروپایی UNIDROIT - و اصول قراردادهای تجاری بین المللی - CISG - و فقه امامیه و دکترین Principles - و کنوانسیون سازمان ملل متحد راجع به قراردادهای بیع بین المللی کالا CISG - و فقه امامیه و دکترین ایرانی و رویه قضایی)

تالیف

دکتر امیرعباس بزرگمهر

عضو هیأت علمی دانشگاه عدالت

سرشناسه	بزرگمهر، امیرعباس؛ ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پدیدآور	شرح جامع حقوق تعهدات تطبیقی؛ دوره مدنی پیشرفته، تألیف امیرعباس بزرگمهر
مشخصات نشر	تهران؛ دانشگاه عدالت، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	ج: ۱
شابک	۳۵۰۰۰۰ ریال؛ ج ۱؛ ۲-۰۰۰-۸۴۲۰-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	کتابنامه
موضوع	تعهدات (حقوق) - مطالعات تطبیقی
موضوع	Obligations (Law) -- Comparative studies
موضوع	تعهدات (حقوق) -- ایران
موضوع	Obligations (Law) -- Iran
موضوع	تعهدات (حقوق) -- فرانسه
موضوع	Obligations (Law) -- France
موضوع	تعهدات (حقوق) -- آلمان
موضوع	Obligations (Law) -- Germany
رده‌بندی کنگره	۱۲۴۶ ش ۴ ب / ۸۳۰ K
رده‌بندی دیویی	۳۴۷
شماره کتابشناسی ملی	۳۶۱۰/۸۳

شرح جامع حقوق تعهدات تطبیقی

تألیف:

دکتر امیرعباس بزرگمهر

عضو هیأت علمی دانشگاه عدالت

جلد اول

شماره: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۳۵۰۰۰۰ ریال

همه‌ی حقوق چاپ و نشر این اثر برای انتشارات دانشگاه عدالت محفوظ است. تکثیر، انتشار و بازنویسی این اثر یا قسمتی از آن به هر شیوه، از جمله: فتوکپی، الکترونیکی، ضبط و ذخیره در سیستم‌های بازیابی و پخش بدون دریافت مجوز کتبی و قبلی از ناشر ممنوع است. این اثر تحت حمایت «قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان» ایران قرار دارد.

آدرس پستی: تهران، بالاتر از میدان ولیعصر، کوچه شهید دانش کیان، پلاک ۲۶، طبقه دوم،

اداره کل پژوهش و فناوری، کدپستی: ۱۴۱۵۸۴۵۳۵۱ تلفن: ۸۴۹۷۸۳۲

فهرست مطالب

مبحث اول: ماده ۱۸۳ قانون مدنی ایران.....	۳۱
بند اول: مطالعه تطبیقی با حقوق فرانسه.....	۳۱
۱-۱- قانون مدنی سابق فرانسه.....	۳۱
۲-۱- طرح اصلاحی حقوق تعهدات فرانسه.....	۳۲
۲-۱- رفرم حقوق تعهدات فرانسه مصوب سال ۲۰۱۶.....	۳۳
بند دوم: مطالعه تطبیقی با حقوق آلمان.....	۳۴
بند سوم: مطالعه تطبیقی با اتحادیه بین‌المللی.....	۳۴
۳-۱- اصول حقوق قراردادی اروپا.....	۳۴
۳-۲- اصول قراردادهای تجاری بین‌المللی یونیدرو.....	۳۵
بند چهارم: مطالعه تطبیقی با فقه.....	۳۵
بند پنجم: جایگاه ماده در دکترین.....	۳۹
بند ششم: نظریات مؤلف راجع به ماده ۱۸۳.....	۴۵
بند هفتم: جایگاه ماده در آراء و نظرات قضایی.....	۴۹
مبحث دوم: ماده ۱۸۴ قانون مدنی ایران.....	۵۳
بند اول: مطالعه تطبیقی با حقوق فرانسه.....	۵۳
۱-۱- قانون مدنی سابق فرانسه.....	۵۳
۲-۱- طرح اصلاحی حقوق تعهدات فرانسه.....	۵۳

- ۳-۱- رفرم حقوق تعهدات فرانسه مصوب سال ۲۰۱۶ ۵۵
- بند دوم: مطالعه تطبیقی با قانون مدنی آلمان ۵۵
- بند سوم: مطالعه تطبیقی با چند سند بین‌المللی ۵۵
- بند چهارم: مطالعه تطبیقی با فقه ۵۶
- بند پنجم: جایگاه ماده در دکترین ۵۸
- بند ششم: نکات تکمیلی در خصوص ماده ۱۸۴ قانون مدنی ایران و نظریه مختار نویسنده ۶۱
- بند هفتم: جایگاه ماده در آراء و نظرات قضایی ۶۳
- مبحث سوم: ماده ۱۸۵ قانون مدنی ایران ۷۱
- بند اول: مطالعه تطبیقی با حقوق فرانسه ۷۱
- ۱-۱- قانون مدنی سابق فرانسه (قانون ناپلئون) ۷۱
- ۲-۱- طرح اصلاحی حقوق تعهدات فرانسه ۷۱
- ۳-۱- رفرم قانون مدنی فرانسه مصوب سال ۲۰۱۶ ۷۱
- بند دوم: مطالعه تطبیقی با حقوق آلمان ۷۱
- بند سوم: مطالعه تطبیقی با اسناد بین‌المللی ۷۲
- بند چهارم: مطالعه تطبیقی با فقه ۷۲
- بند پنجم: جایگاه ماده در دکترین ۷۷
- بند ششم: نظریات مؤلف راجع به ماده ۱۸۵ ۸۲
- بند هفتم: جایگاه ماده در آراء و نظرات قضایی ۸۴

- مبحث چهارم: ماده ۱۸۶ قانون مدنی ایران ۹۳
- بند اول: مطالعه تطبیقی با حقوق فرانسه ۹۳
- ۱-۱- قانون مدنی سابق فرانسه (قانون ناپلئون) ۹۳
- ۲-۱- طرح اصلاحی حقوق تعهدات فرانسه ۹۳
- ۳-۱- رفرم حقوق تعهدات فرانسه مصوب سال ۲۰۱۶ ۹۳
- بند دوم: مطالعه تطبیقی با حقوق آلمان ۹۴
- بند سوم: مطالعه تطبیقی با اسناد بین‌المللی ۹۵
- بند چهارم: مطالعه تطبیقی با فقه ۹۵
- بند پنجم: جایگاه ماده در ۹۷
- بند ششم: نظریات مؤلف راجع به ماده ۱۸۶ ۹۸
- بند هفتم: جایگاه ماده در آراء و نظرات قضایی ۱۰۳
- مبحث پنجم: ماده ۱۸۷ قانون مدنی ایران ۱۰۹
- بند اول: مطالعه تطبیقی با حقوق فرانسه ۱۰۹
- بند دوم: مطالعه تطبیقی با حقوق آلمان ۱۰۹
- بند سوم: مطالعه تطبیقی با اسناد بین‌المللی ۱۱۰
- بند چهارم: مطالعه تطبیقی با فقه ۱۱۰
- بند پنجم: جایگاه ماده در دکترین ۱۱۱
- بند ششم: نظریات مؤلف راجع به ماده ۱۸۷ ۱۱۵

- بند هفتم: جایگاه ماده در آرا و نظرات قضایی ۱۱۷
- مبحث ششم: ماده ۱۸۸ قانون مدنی ایران ۱۲۷
- بند اول: مطالعه تطبیقی با حقوق فرانسه ۱۲۷
- بند دوم: مطالعه تطبیقی با قانون مدنی آلمان ۱۲۸
- بند سوم: مطالعه تطبیقی با اسناد بین‌المللی ۱۲۸
- بند چهارم: مطالعه تطبیقی با فقه ۱۲۹
- ۴-۱- تقسیم نواع - دخیاری ۱۲۹
- بند پنجم: جایگاه ماده در دکترین ۱۳۱
- ۵-۱- تعریف عقد خیاری ۱۳۱
- ۵-۲- مبنای عقد خیاری ۱۳۱
- بند ششم: نظریه مختار مؤلف راجع به ماده ۱۸۸ ۱۳۲
- ۶-۱- انتقادات وارد بر ماده ۱۸۸ ۱۳۲
- ۶-۲- ماهیت ارجاع حق فسخ به ثالث ۱۳۳
- ۶-۳- ایرادات نظریه وکالت ۱۳۳
- ۶-۴- ایراد نظریه داوری ۱۳۴
- ۶-۵- نظریه مختار ۱۳۴
- بند هفتم: جایگاه ماده در آرا و نظرات قضایی ۱۳۵
- مبحث هفتم: ماده ۱۸۹ قانون مدنی ایران ۱۴۳

- بند اول: مطالعه تطبیقی با حقوق فرانسه ۱۴۳
- ۱-۱- شرایط عقد معلق ۱۴۳
- ۲-۱- اقسام و شرایط تعهد معلق ۱۴۳
- ۳-۱- تکمیلی بودن قواعد مربوط به تعهد معلق ۱۴۴
- ۴-۱- آثار تعهد معلق قبل از تحقق معلق علیه ۱۴۴
- ۵-۱- آثار تعهد معلق در فرض تحقق معلق علیه ۱۴۴
- ۶-۱- آثار تعهد معلق در فرض عدم تحقق معلق علیه ۱۴۵
- بند دوم: مطالعه تطبیقی با حقوق آلمان ۱۴۵
- ۱-۲- کشفی و یا نقض، این اثر تعهد تعلیق ۱۴۶
- ۲-۲- اثر تعهد معلق پیش از تحقق ۱۴۶
- ۳-۲- اصل حسن نیت در اجرای شرط ۱۴۷
- بند سوم: مطالعه تطبیقی با اسناد بین‌المللی ۱۴۷
- ۱-۳- اصول حقوق قراردادهای اروپایی ۱۴۷
- ۱-۱-۳- تعهد متعهد قبل از تحقق معلق علیه ۱۴۷
- ۲-۱-۳- اثر کشفی و یا نقض تعلیق ۱۴۸
- ۲-۳- قواعد چارچوب مرجع (DCFR) ۱۴۸
- ۱-۲-۳- تفاوت شرط تعلیقی و تأجیلی ۱۴۹
- ۳-۳- اصول قراردادهای تجاری بین‌المللی (یونیدورا) ۱۴۹
- ۱-۳-۳- تعریف شرط تعلیقی و فاسخ ۱۴۹

- ۳-۲-۳ اثر کشفی و یا نقلی این شرط ۱۴۹
- ۳-۳-۲ آثار قبل از تحقق معلق علیه ۱۵۰
- ۳-۴ نکات مشترک در حقوق تطبیقی ۱۵۰
- بند چهارم: جایگاه ماده در دکترین و آرا فقها ۱۵۱
- ۴-۱-۱ مقایسه عقد معلق با عقد منجز ۱۵۱
- ۴-۲-۱ مقایسه انشاء و منشاء ۱۵۲
- ۴-۳-۱ مقایسه تابق و شرط ۱۵۲
- ۴-۴-۱ صحیح بطلان عقد معلق ۱۵۳
- ۴-۴-۱-۱ ادله بطلان عقد معلق در اندیشه فقیهان ۱۵۴
- ۴-۴-۲ ادله صحت عقد معلق در اندیشه فقیهان ۱۵۵
- ۴-۵ شرایط معلق علیه ۱۵۶
- ۴-۶ آثار عقد معلق با تعلیق منشاء ۱۵۷
- بند پنجم: نظریات مؤلف راجع به ماده ۱۸۹ ۱۵۹
- بند ششم: جایگاه ماده در آرا و نظرات قضایی ۱۶۰
- مبحث هشتم: ماده ۱۹۰ قانون مدنی ایران ۱۶۶
- بند اول: مطالعه تطبیقی با حقوق فرانسه ۱۶۶
- بند دوم: مطالعه تطبیقی با حقوق آلمان ۱۶۷
- بند سوم: مطالعه تطبیقی با اسناد بین‌المللی ۱۶۸
- بند چهارم: مطالعه تطبیقی با فقه ۱۶۹

- بند پنجم: جایگاه ماده در دکترین ۱۷۱
- ۱-۵- ایرادات وارد بر ماده ۱۹۰ ۱۷۱
- ۲-۵- تبیین تسری شرایط اساسی ماده ۱۹۰ به ایقاعات ۱۷۳
- ۱-۲-۵- برهان فلسفی ۱۷۳
- ۳-۵- تسری ماده ۱۹۰ به شروط ۱۷۴
- بند ششم: نظریات مؤلف راجع به ماده ۱۹۰ ۱۷۴
- ۱-۶- تحریر رضوع نزاع ۱۷۴
- ۲-۶- تعارض ماده ۱۹۰ و ۲۲۳ قانون مدنی ۱۷۵
- نظریه مختار مؤلف ۱۷۶
- ۳-۶- تفکیک قصد از رضوع و ثم عدلی ۱۷۷
- ۴-۶- نظریه مختار نقد نظریه اثر حق رضای مستقل ۱۸۰
- بند هفتم: جایگاه ماده در آراء و نظرات قضایی ۱۸۲
- مبحث نهم: ماده ۱۹۱ قانون مدنی ایران ۱۸۹
- بند اول: مطالعه تطبیقی با حقوق فرانسه ۱۸۹
- بند دوم: مطالعه تطبیقی با حقوق آلمان ۱۸۹
- بند سوم: مطالعه تطبیقی با اسناد بین‌المللی ۱۸۹
- بند چهارم: مطالعه تطبیقی با فقه ۱۹۰
- بند پنجم: جایگاه ماده در دکترین ۱۹۱
- ۱-۵- قلمرو ابراز اراده ۱۹۱

- ۵-۲- توجیه ماده ۱۹۱ ۱۹۲
- ۵-۳- تسری ضرورت ابراز اراده در انشاء ایقاعات ۱۹۳
- بند ششم: نظریات مؤلف راجع به ماده ۱۹۱ ۱۹۴
- بند هفتم: جایگاه ماده در آرا و نظرات قضایی ۱۹۵
- مبحث دهم: ماده ۱۹۲ قانون مدنی ایران ۲۰۵
- بند اول: مطالعه تطبیقی با حقوق فرانسه ۲۰۵
- بند دوم: مطالعه تطبیقی با حقوق آلمان ۲۰۶
- بند سوم: مطالعه تطبیقی با اسناد بین المللی ۲۰۶
- بند چهارم: مطالعه تطبیقی با فقه ۲۰۷
- بند پنجم: جایگاه ماده در دکترین محمدی خورسندیان نیاخان ۲۰۸
- ۵-۱- مبانی زبانشناسی و فلسفی ۲۰۸
- ۵-۲- ابراز شرط اثباتی یا ثبوتی ۲۰۹
- ۵-۳- مبانی فقهی و تاریخی ماده ۱۹۲ و تعارض شهرت فقهی و ۲۱۰
- ۵-۴- قلمرو ماده ۱۹۲ ۲۱۰
- ۵-۵- مفهوم مخالف ماده ۱۹۲ ۲۱۰
- بند ششم: جایگاه ماده در آرا و نظرات قضایی ۲۱۲
- بند اول: مطالعه تطبیقی با حقوق فرانسه ۲۱۹
- بند دوم: مطالعه تطبیقی با حقوق آلمان ۲۲۰

- بند سوم: مطالعه تطبیقی با اسناد بین المللی ۲۲۰
- بند چهارم: مطالعه تطبیقی با فقه ۲۲۱
- بند پنجم: جایگاه ماده در دکتترین ۲۲۴
- بند ششم: نظریات مؤلف راجع به ماده ۱۹۳ ۲۲۸
- بند هفتم: جایگاه ماده در آراء و نظرات قضایی ۲۳۰
- مبحث دوازدهم: ماده ۱۹۴ قانون مدنی ایران ۲۳۷
- بند اول: مطالعه تطبیقی با حقوق فرانسه ۲۳۷
- بند دوم: مطالعه تطبیقی با حقوق آلمان ۲۳۹
- بند سوم: مطالعه تطبیقی با اسناد بین المللی ۲۴۰
- ۱-۳- کنوانسیون بیع بین الملل ۱۹۸۰ ۲۴۰
- ۲-۳- اصول قراردادهای تجاری بین المللی ۲۴۱
- ۳-۳- اصول حقوق قراردادهای اروپایی ۲۴۲
- بند چهارم: مطالعه تطبیقی با فقه ۲۴۳
- ۱-۴- مبانی تطابق ایجاب و قبول ۲۴۳
- ۲-۴- قلمرو تطابق ۲۴۳
- بند پنجم: جایگاه ماده در دکتترین ۲۴۴
- بند ششم: جایگاه ماده در آراء و نظرات قضایی ۲۴۶
- مبحث سیزدهم: ماده ۱۹۵ قانون مدنی ایران ۲۵۳

- بند اول: مطالعه تطبیقی با حقوق فرانسه ۲۵۳
- بند دوم: مطالعه تطبیقی با حقوق آلمان ۲۵۴
- بند سوم: مطالعه تطبیقی با اسناد بین‌المللی ۲۵۵
- بند چهارم: مطالعه تطبیقی با فقه ۲۵۵
- بند پنجم: جایگاه ماده در دکتترین ۲۵۶
- بند ششم: یگاه ماده در آرا و نظرات قضایی ۲۵۹
- مبحث چهاردهم: ده ۹۶ قانون مدنی ایران ۲۶۷
- بند اول: مطالعه تطبیقی با حقوق فرانسه ۲۶۷
- ۱-۱- طرح اصلاحی حقوق تعهدات ۲۶۷
- ۲-۱- موضع قانون جدید فرانسه ۲۶۹
- بند دوم: مطالعه تطبیقی با حقوق آلمان ۲۷۱
- بند سوم: مطالعه تطبیقی با اسناد بین‌المللی ۲۷۳
- ۱-۳- قواعد چارچوب مرجع (DCFR) ۲۷۳
- ۲-۳- اصول حقوق قراردادهای اروپایی ۲۷۵
- ۳-۳- اصول قراردادهای تجاری بین‌المللی ۲۷۶
- ۴-۳- کنوانسیون بیع بین‌المللی کالا (مصوب ۱۹۸۰) ۲۷۸
- بند چهارم: مطالعه تطبیقی با فقه ۲۷۸
- ۱-۴- مصادیق تعهد به نفع ثالث در فقه ۲۷۸

- ۲-۴- دلایل عدم مشروعیت تعهد به نفع ثالث از نظر فقها ۲۷۹
- ۳-۴- ماهیت تعهد به نفع ثالث ۲۸۲
- بند پنجم: جایگاه ماده در دکترین ۲۸۳
- ۱-۵- اماره قانونی تعیین اصیل در معاملات ۲۸۳
- ۲-۵- مخصص ماده ۱۹۶ ۲۸۴
- ۱-۵- مسؤولیت معامله کننده نسبت به طرف ۲۸۴
- ۴-۵- قلمر شرط نفع ثالث ۲۸۶
- ۵-۵- موجود و وم وین شخص ثالث ۲۸۷
- ۶-۵- قبولی ثالث ۲۸۸
- ۷-۵- آثار شرط به نفع ثالث در رابطه بین شرط کننده و ثالث ۲۸۹
- ۸-۵- آثار شرط به نفع ثالث در رابطه بین شرط کننده و ثالث ۲۹۰
- بند ششم: جایگاه ماده در آرا و نظرات قضایی ۲۹۱
- مبحث پانزدهم: ماده ۱۹۷ قانون مدنی ایران ۲۹۸
- بند اول: مطالعه تطبیقی با حقوق فرانسه ۲۹۸
- بند دوم: مطالعه تطبیقی با حقوق آلمان ۲۹۸
- بند سوم: مطالعه تطبیقی با اسناد بین المللی ۲۹۸
- بند چهارم: مطالعه تطبیقی با فقه ۲۹۸
- بند پنجم: جایگاه ماده در دکترین ۲۹۹

- بند ششم: نظریات مؤلف راجع به ماده ۱۹۷ ۲۹۹
- ۶-۱- مکتب نوعی یا شخصی در تفسیر ماده ۲۹۹
- ۶-۲- نظریه خرق حجاب ۳۰۰
- بند هفتم: جایگاه ماده در آرا و نظرات قضایی ۳۰۱
- مبحث شانزدهم: ماده ۱۹۸ قانون مدنی ایران ۳۱۰
- بند اول: مطالعه تطبیقی با حقوق فرانسه ۳۱۰
- ۱-۱- مبنای من معامله با خود ۳۱۱
- ۱-۲- مفهوم و حکم معامله با خود در دکترین فرانسه و ایران ۳۱۱
- بند دوم: مطالعه تطبیقی با حقوق آلمان ۳۱۲
- ۱-۲- اصل توکیل ۳۱۳
- ۲-۲- معامله با خود ۳۱۳
- بند سوم: مطالعه تطبیقی با اسناد بین‌المللی ۳۱۴
- ۱-۳- اصول اتحادیه اروپایی ۳۱۴
- ۲-۳- قواعد چارچوب مشترک مرجع (DCFR) ۳۱۵
- ۳-۳- اصول قراردادهای تجاری بین‌المللی ۳۱۸
- بند چهارم: مطالعه تطبیقی با فقه ۳۱۹
- بند پنجم: جایگاه ماده در دکترین ۳۲۰
- ۱-۵- اصل قائم به شخص نبودن انشا معاملات و قابلیت توکیل عقود ۳۲۰

- ۳۲۱ ۲-۵- جایگاه ماده ۱۹۸
- ۳۲۲ ۳-۵- ابهام ماده ۱۹۸
- ۳۲۲ ۴-۵- قلمرو ماده ۱۹۸
- ۳۲۲ ۵-۵- تعارض مواد ۱۹۸ و ۱۹۱ قانون مدنی
- ۳۲۲ ۶-۵- ماهیت معامله با خود
- ۳۲۴ ۷-۵- بیان‌های معامله با خود
- ۳۲۵ ۸-۵- اصل بجزو: عدم تجویز معامله با خود
- ۳۲۷ بند ششم: جایگاه ماده ۱۹۱ و نظرات قضایی
- ۳۳۹ مبحث هفدهم: مواد ۱۹۹، ۲۰۰ و ۲۰۱ قانون مدنی ایران
- ۳۳۹ بند اول: مطالعه تطبیقی با حقوق فرانسه
- ۳۴۰ ۱-۱- قلمرو مصادیق اشتباه
- ۳۴۰ ۲-۱- شرط مؤثر بودن اشتباه
- ۳۴۰ ۳-۱- اشتباهات غیر مؤثر
- ۳۴۲ ۴-۱- مرور زمان طرح دعوای عیب اراده
- ۳۴۲ بند دوم: مطالعه تطبیقی با حقوق آلمان
- ۳۴۳ بند سوم: مطالعه تطبیقی با اسناد بین‌المللی
- ۳۴۳ ۱-۳- اصول حقوق قراردادهای اروپایی
- ۳۴۴ ۱-۱-۳- امکان جبران
- ۳۴۶ ۲-۳- قواعد چارچوب مرجع (DCFR)

- ۳-۲-۱- امکان اسقاط ۳۴۷
- ۳-۳- اصول تجاری بین‌المللی ۳۴۸
- ۳-۴- نکات قابل استخراج ۳۵۰
- بند چهارم: جایگاه ماده ۱۹۹ در دکتین ۳۵۰
- ۴-۱- قلمرو اشتباه در قانون مدنی ۳۵۰
- ۴-۲- ضمانت اجرای عقود ناشی از اشتباه ۳۵۱
- بند پنجم: جایگاه ماده ۲۰۰ در دکتین ۳۵۳
- ۵-۱- انواع اشتباهات ۳۵۳
- ۵-۲- منظور از خود موضوع معامله ۳۵۴
- ۵-۲-۱- حقوق قدیم فرانسه ۳۵۴
- ۵-۲-۲- حقوق ایران ۳۵۴
- بند ششم: جایگاه ماده ۲۰۱ در دکتین ۳۵۵
- ۶-۱- مبنای این ماده ۳۵۵
- ۶-۲- خلط بین شخص و شخصیت ۳۵۶
- ۶-۳- حکم ماده ۲۰۱ ۳۵۷
- ۶-۴- شرط استناد به ماده ۲۰۱ ۳۵۷
- بند هفتم: نظریات مؤلف راجع به مواد ۲۰۰ و ۲۰۱ ۳۵۷
- بند هشتم: جایگاه مواد ۱۹۹، ۲۰۰ و ۲۰۱ قانون مدنی در آرا و نظرات قضایی ۳۵۹
- مبحث هجدهم: ماده ۲۰۲ قانون مدنی ایران ۳۶۷

- بند اول: مطالعه تطبیقی با حقوق فرانسه ۳۶۷
- ۱-۱- طرح اصلاحی حقوق تعهدات فرانسه ۳۶۷
- ۲-۱- موضع قانون جدید فرانسه ۳۶۸
- بند دوم: مطالعه تطبیقی با حقوق آلمان ۳۶۸
- بند سوم: مطالعه تطبیقی با اسناد بین‌المللی ۳۶۹
- ۳-۱- تراعد چهارچوب مرجع (DCFR) ۳۶۹
- ۳-۲- اصل حقوقی رویایی قراردادهای ۳۷۰
- ۳-۳- اصول قراردادهای تجاری بین‌المللی (یونیدروا) ۳۷۱
- ۳-۴- کنوانسیون بیع بین‌المللی ۳۷۲
- بند چهارم: مطالعه تطبیقی با فقه ۳۷۲
- بند پنجم: جایگاه ماده ۲۰۲ قانون مدنی در دکترین ۳۷۴
- ۵-۱- شرایط اکراه ۳۷۴
- ۵-۲- تعریف اکراه ۳۷۶
- بند ششم: تعریف مختار مؤلف از ماده ۲۰۲ قانون مدنی ایران ۳۷۶
- مبحث نوزدهم: ماده ۲۰۳ قانون مدنی ایران ۳۷۷
- بند اول: مطالعه تطبیقی با حقوق فرانسه ۳۷۷
- ۱-۱- قانون مدنی قدیم فرانسه ۳۷۷
- ۲-۱- موضع قانون جدید فرانسه ۳۷۷

- بند دوم: مطالعه تطبیقی با حقوق آلمان ۳۷۸
- بند سوم: مطالعه تطبیقی با اسناد بین‌المللی ۳۷۸
- ۳-۱- اصول قراردادهای تجارت بین‌المللی ۳۷۸
- ۳-۲- اصول حقوق قراردادهای اروپایی ۳۷۸
- ۳-۳- اعد چهارچوب مرجع (DCFR) ۳۸۰
- بند چهارم: مطالعه تطبیقی با فقه ۳۸۱
- بند پنجم: جایگاه، ماده ۲۰۱ قانون مدنی در دکتین ۳۸۲
- مبحث بیستم: ماده ۲۰۴ قانون مدنی ایران ۳۸۵
- بند اول: مطالعه تطبیقی با حقوق فرانسه ۳۸۵
- بند دوم: مطالعه تطبیقی با حقوق آلمان ۳۸۶
- بند سوم: مطالعه تطبیقی با اسناد بین‌المللی ۳۸۶
- ۳-۱- اصول قراردادهای تجاری بین‌المللی ۳۸۶
- ۳-۲- اصول اروپایی ۳۸۷
- بند چهارم: مطالعه تطبیقی با فقه ۳۸۷
- بند پنجم: جایگاه ماده ۲۰۴ قانون مدنی در دکتین ۳۸۸
- مبحث بیست و یکم: مواد ۲۰۵ و ۲۰۸ قانون مدنی ایران ۳۹۱
- بند اول: مطالعه تطبیقی با حقوق فرانسه ۳۹۱
- ۱-۱- موضع قانون سابق فرانسه ۳۹۱

- ۳۹۲ ۱-۲- موضع قانون جدید فرانسه
- ۳۹۳ بند دوم: مطالعه تطبیقی با حقوق آلمان
- ۳۹۳ بند سوم: مطالعه تطبیقی با اسناد بین‌المللی
- ۳۹۳ ۱-۳- اصول قراردادهای تجاری بین‌المللی
- ۳۹۴ ۲-۳- اصول اروپایی
- ۳۹۴ ۱-۳- قواعد چهارچوب مرجع (DCFR)
- ۳۹۵ بند چهارم: مطالعه تطبیقی با فقه
- ۳۹۵ ۱-۴- ریشه‌های حقوقی ماده ۲۰۵
- ۳۹۶ ۲-۴- ریشه‌های فقهی ماده ۲۰۵
- ۳۹۷ بند پنجم: جایگاه مواد ۲۰۵ و ۱۰۸ قانون مالی در دکترین
- ۳۹۸ بند ششم: نظریات مؤلف راجع به مواد ۲۰۵ و ۱۰۸
- ۴۰۱ مبحث بیست و دوم: ماده ۲۰۶ قانون مدنی ایران
- ۴۰۱ بند اول: مطالعه تطبیقی با حقوق فرانسه
- ۴۰۲ بند دوم: مطالعه تطبیقی با حقوق آلمان
- ۴۰۳ بند سوم: مطالعه تطبیقی با اسناد بین‌المللی
- ۴۰۳ ۱-۳- اصول حقوق قراردادهای اروپایی
- ۴۰۴ ۲-۳- قواعد چهارچوب مرجع (DCFR)
- ۴۰۵ ۳-۳- اصول قراردادهای تجاری بین‌المللی

- بند چهارم: مطالعه تطبیقی با فقه ۴۰۶
- بند پنجم: جایگاه مواد ۲۰۶ قانون مدنی در دکتترین ۴۰۹
- مبحث بیست و سوم: ماده ۲۰۷ قانون مدنی ایران ۴۱۲
- بند اول: مطالعه تطبیقی با حقوق فرانسه ۴۱۲
- بند دوم: مطالعه تطبیقی با حقوق آلمان ۴۱۲
- بند سوم: مطالعه تطبیقی با اسناد بین‌المللی ۴۱۳
- ۳-۱- اصول قراردادها - اروپایی ۴۱۳
- ۳-۲- قواعد چهارچوب مرجع (DCFR) ۴۱۳
- ۳-۳- اصول قراردادهای تجاری بین‌المللی (یونیدروا) ۴۱۳
- بند چهارم: مطالعه تطبیقی با فقه ۴۱۴
- بند پنجم: جایگاه مواد ۲۰۷ قانون مدنی در دکتترین ۴۱۵
- مبحث بیست و چهارم: ماده ۲۰۹ قانون مدنی ایران ۴۱۷
- بند اول: مطالعه تطبیقی با حقوق فرانسه ۴۱۷
- ۱-۱- طرح اصلاحی حقوق تعهدات فرانسه ۴۱۷
- ۲-۱- موضع مقنن جدید فرانسه ۴۱۷
- بند دوم: مطالعه تطبیقی با حقوق آلمان ۴۱۹
- ۱-۲- ضمانت اجرای اکراه ۴۱۹
- ۲-۲- محدوده زمانی ابطال ۴۱۹

- ۴۲۰ ۲-۳- شکل ابراز ابطال
- ۴۲۰ ۲-۴- اثر ابطال معامله
- ۴۲۰ ۲-۵- امکان تنفیذ
- ۴۲۱ بند سوم: مطالعه تطبیقی با اسناد بین‌المللی
- ۴۲۱ ۳-۱- اصول قراردادهای تجاری بین‌المللی
- ۴۲۱ ۳-۱-۱- امکان تنفیذ
- ۴۲۱ ۳-۱-۲- تشویش ابطال
- ۴۲۱ ۳-۱-۳- مرور زمان ابطال
- ۴۲۲ ۳-۱-۴- آثار ابطال
- ۴۲۲ ۳-۱-۵- حق جبران خسار
- ۴۲۲ ۳-۲- اصول قراردادهای اروپایی
- ۴۲۲ ۳-۲-۱- شرط ابلاغ
- ۴۲۲ ۳-۲-۲- مرور زمان
- ۴۲۳ ۳-۲-۳- تنفیذ
- ۴۲۳ ۳-۲-۴- اثر ابطال
- ۴۲۳ ۳-۲-۵- ابطال جزئی
- ۴۲۳ ۳-۲-۶- خسارت
- ۴۲۳ ۳-۲-۷- شرط عدم و تحدید مسؤولیت
- ۴۲۴ ۳-۳- قواعد چهارجوب مرجع (DCFR)
- ۴۲۴ ۳-۳-۱- ضرورت ابلاغ ابطال معامله
- ۴۲۴ ۳-۳-۲- مرور زمان
- ۴۲۴ ۳-۳-۳- امکان تنفیذ

- ۴۲۴..... ۳-۳-۴- آثار ابطال
- ۴۲۴..... ۳-۳-۵- ابطال جزئی معامله
- ۴۲۵..... ۳-۳-۶- حق اخذ خسارت
- ۴۲۵..... ۳-۷- ممنوعیت شرط عدم و یا تحدید مسؤولیت موضوعات فوق
- ۴۲۵..... بند چهارم: مطالعه تطبیقی با فقه
- ۴۲۷..... بند پنجم: جایگاه ماده ۲۰۹ قانون مدنی در دکترین
- ۴۲۷..... ۵-۱- التزام شخص مقابل اکراه به بقای بر عقد قبل از تنفیذ
- ۴۲۸..... ۵-۲- ارزیابی نظریه مختار
- ۴۲۸..... ۵-۳- فوت طرفین پیش از ابراه یا رد
- ۴۲۹..... بند ششم: نظریه مختار مؤلف در خصوص ۲۰۹ قانون مدنی
- ۴۳۱..... بند هفتم: جایگاه مواد ۲۰۲ الی ۲۰۹ قانون مدنی در آرا و نظرات قضایی
- ۴۴۳..... فهرست منابع

پیش گفتار

حقوق تعهدات به طور عام و حقوق تعهدات قراردادی به طور خاص از دیر باز دارای اهمیت محوری در مباحث علمی و کاربردی رشته حقوق بوده است، به گونه‌ای که نه تنها حجم زیادی از کتب و مقالات تالیفی در زمینه حقوق مدنی به باب حقوق قراردادها اختصاص یافته است بلکه بخش عمده‌ای از نیازهای حقوقی مردم و دعاوی مطرح در مراجع قضایی ناشی از تعهدات قراردادی است؛ اما در میان مباحث مرتبط با حقوق قراردادها مقوله قواعد عمومی قراردادها ارزشی غیرقابل انکار دارد؛ چرا که مبانی فلسفی و اصول کلی حقوقی حاکم بر عقود در این جا بحث می‌شود. مبانی‌ای که افزون بر فایده نظری، دارای قابلیت‌های کاربردی برای گروه‌های مختلف است؛ برای نمونه شناسایی و تحلیل این قواعد و اصول کلی به قانونگذار کمک می‌کند تا مواد قانونی را در چارچوب آن‌ها وضع یا اصلاح کند و از وضع مقررات متعارض اجتناب ورزد. همچنین اساتید حقوقی و کلا و قضات، با عنایت به این اصول و قواعد عمومی تفاسیر مناسب‌تری از مواد ارائه می‌دهند.

با عنایت به این اهمیت بوده است که بسیاری از نویسندگان و محققان در قالب آثار ارزشمندی سعی در تبیین مباحث پیرامون قواعد عمومی قراردادها داشته‌اند با این حال آثار مزبور ضمن بهره‌مندی از نقاط قوت فراوان گاه نیازهای بحث‌برانگیز را برطرف نمی‌سازند؛ بدین ترتیب که برخی از این آثار صرفاً جنبه نظری داشته و رویه عملی مواد توجه قرار نداده‌اند یا برخی دیگر صرفاً به رویه عملی اشاره کرده‌اند؛ بی‌آنکه مبانی نظری و فلسفی رای را نقد و تحلیل کنند؛ همچنین برخی آثار فاقد نگاه تطبیقی هستند یا نگاهی فقهی و بومی به موضوع در آن‌ها کمرنگ است. در بعضی آثار نیز بیشتر شاهد گردآوری نظرات مختلف بوده‌ایم به آنکه ویکرد نقدانه نسبت به نظر فقهی یا حقوقی در آن‌ها دیده شود. بر این اساس نویسندگان اثر پیش رو بر آن بر آمده‌اند که در قالب اثری متفاوت و سبکی جدید بعد از بیان هر ماده قانون مدنی، شاهد توجه به ارتباط مرتبط با آن ماده در قالب هفت بند هستیم.

ساختار و روش پژوهش

پیرامون ساختار پژوهش حاضر و شیوه سازمان‌دهی مباحث و همچنین روش تحقیق اثر حاضر مطالعه آن باید اشاره داشت که در سراسر اثر با بهره‌گیری از روش مقایسه‌ای - تحلیلی کوشش شده تا شرحی جامع و درخور درباره هر یک از مواد قانون مدنی با نظر به آنچه مورد تأکید این جلد است، مواد ۱۸۳ تا ۲۰۴ قانون مدنی ایران، ارائه شود. در این میسر با مقایسه قانون مدنی با قانون مدنی فرانسه و آلمان و همچنین سایر متون مرتبط گزارشی تحلیلی و توجیهی همراه با نظریات نگارنده بیان شده است. از این رو برای توضیحی موجز از شیوه کار می‌باید افزود که:

در بند یک، نگاهی تطبیقی به حقوق فرانسه شده است؛ چرا که این کشور، در عرصه قانون‌گذاری حوزه حقوق مدنی پیشرو محسوب می‌شود و یکی از کشورهای مورد نظر تهیه‌کنندگان قانون مدنی

۱۳۰۷ نیز بوده است؛ مطالب بخش فرانسه شامل سه قسمت است؛ بدین ترتیب که اشاره‌ای مختصر به مقررات قانون مدنی فرانسه در بخش تعهدات می‌کنیم که تا قبل از اصلاحات اخیر سال ۲۰۱۶ جاری بوده و در بسیاری از کتب حقوق دانان بزرگ ایرانی نیز همین قانون مطمح نظر برای مطالعه تطبیقی بوده است. سپس به طرح اصلاحی حقوق تعهدات این کشور اشاره می‌کنیم این طرح هرچند لازم‌الاتباع نبوده و با توجه به اصلاحات قانون مدنی فرانسه در سال ۲۰۱۶ عملاً به صورت قانون در نیامد ولی با توجه به برخورداری آن از پشتوانه علمی قوی و تهیه توسط عده‌ای از صاحب نظران برجسته حقوق مدنی فرانسه، حاوی نکات علمی قابل توجهی است؛ ضمن آنکه تحول نگرش‌ها را در حقوق این کشور به خوبی نشان می‌دهد؛ امری که می‌تواند برای حقوق ایران نیز الگو باشد و بالاخره بشرح حقوق تعهدات فرانسه که برای نخستین بار توسط مولف به ترجمه تبدیل شده است و مواد جدید قانون مدنی فرانسه در بخش تعهدات مصوب ۲۰۱۶ است.

اما در بند دو توضیحات راجع به هر ماده قانون مدنی ایران، مطالعه‌ای تطبیقی در حقوق آلمان انجام می‌دهیم؛ زیرا این کشور جزو کشور های نظام رومی- ژرمنی محسوب شده و از حیث کلیت ساختار حقوقی شبیه حقوق ایران است؛ ضمن آنکه قانون مدنی این کشور به‌رغم برخورداری از نکات قابل توجه و بدیع، کمتر مورد عنایت محققان و نویسندگان ایرانی بوده است.

در بند سه، چند سند بین‌المللی از جمله اعلامیه تجارתי بین‌المللی موسسه یکنواخت‌سازی حقوق خصوصی (یونیدروا)^۱ مورد بررسی قرار می‌گیرد؛ زیرا این اصول حاوی جدیدترین نگرش کشورها به قواعد عمومی حاکم بر قراردادها است و تشخیص اینکه قانون مدنی ایران در باب تعهدات قراردادی تا چه حد با این نگرش‌های جدید هم‌ساز است، می‌تواند حاوی نتایج درخوری باشد.

اما در سه بند بعدی یعنی بندهای چهارم تا ششم، بررسی‌ها کاملاً راجع به بوم بومی و داخلی دارند؛ بدین ترتیب که ابتدا در بند چهارم، به بررسی فقهی هر ماده قانونی پرداخته می‌شود نظرات مختلف فقها در خصوص هر مبحث بیان می‌شود تا خوانندگان محترم با مطالعه این کتاب هم‌آشنایی با نظرات گوناگون فقها پیرامون هر ماده آشنا شوند؛ ضمن آنکه بعد از بیان نظرات فقها، دیدگاه‌های ایشان مورد نقد و بررسی نیز قرار گرفته‌اند.

در بند پنجم، از جایگاه موضوع در میان نظرات حقوق دانان سخن گفته و با رویکرد تحلیلی حسب مورد به انتخاب دیدگاه برتر یا پیشنهاد نظری جدید دست یازیده شده است.

در بند ششم، از جایگاه ماده مورد بررسی در آرای قضایی یا نظرات قضایی مثل نظرات مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضائیه و ... سخن به میان می‌آید و با عنایت به مبانی ترسیم شده در بندهای پنج‌گانه فوق بویژه بندهای چهارم و پنجم در باب نقد ماده از حیث مبانی فقهی و حقوقی، آرا و

نظرات قضایی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و در فرضی که به نظر انتقاداتی به آن‌ها وارد است، پیشنهادهایی نیز به دستگاه قضا ارائه می‌گردد. با عنایت به توضیحات فوق مشخص می‌شود که چرا رویه قضایی که بعد از قانون، دومین منبع حقوق ایران به شمار می‌آید، در بند آخر یعنی بعد از فقه و دکتربین بررسی می‌شود چون همان‌گونه که گفته شد در این کتاب درصددیم تا آرا و نظرات قضایی با عنایت به مبانی فقهی و حقوقی نقد و بررسی شود؛ لذا خواننده ابتدا باید با مبانی آشنا شود و سپس با کمک آن‌ها رویه را نقد و تحلیل نماید.

اما در کنار شش بند فوق، حسب مورد در ذیل برخی مواد، بند هفتی اضافه شده است که طی آن نظر شخصی ولف این اثر به همراه چند نکته مرتبط با ماده مورد بررسی-که در بندهای شش گانه فوق نمی‌گنجد- یا واردی که به قوانین و مقررات کاملاً جدیدالتصویب بازمی‌گردد- طرح می‌شود؛ برای نمونه در خصوص ماده ۱۸۳ قانون مدنی، بند هفتی در نظر گرفته‌ایم که در آن، مفهوم عقد از برخی مفاهیم مستنبطه می‌شود. همچنین مباحث جدید مرتبط با هر ماده را که می‌تواند مورد توجه قانون‌گذار قرار گیرد نیز در بند هفت اشاره شده است. البته در برخی موارد به دلیل رعایت اختصار بند هفت در بند شش ادغام شده است.

در پایان این پیش‌گفتار، ضمن سپاس از کلمه اساتید و محققانی که مشوق نویسندگان در تالیف کتاب حاضر بوده‌اند و بی‌آنکه مدعی کمال و بی‌نقص بودن آن شوند، از کلیه خوانندگان ارجمند دعوت می‌شود که انتقادات، پیشنهادهای و نظرات لازم خود را جهت ارتقای کتاب در چاپ‌های بعدی به مولفان اثر حاضر منعکس نمایند. لازم به ذکر است که به دلیل متعدد بودن مواد باب تعهدات قراردادی در قانونی ایران (مواد ۱۸۳ تا ۱۰۰)، لذا برای جلوگیری از حجیم شدن نامتعارف اثر، در این جلد به بررسی تحلیلی و تطبیقی مواد ۱۸۳ تا ۲۰۹ قانون مدنی حاوی مواد راجع به تعریف و اقسام عقد و شرایط صحت معاملات و ابراز اراده و عیوب آن پرداخته شده است و انشاءالله در جلد‌های بعدی، سایر مواد باب تعهدات قراردادی با همین سبک عرض خواهد شد.

نشانی الکترونیکی مولف برای دریافت نظر صاحب‌نظران در زیر آمده است.

drabozorgi@yahoo@gmail.com